

זבחים קייב

משה שווערד

1. דף על הדף מסכת זבחים דף קיב עמוד א

בגמ': הא מני ר' נחמיה היא דאמר שיירי הדם שהקריבין בחוץ חייב אי ר"נ אימא סיפא קבל דמה בשני כוסות כו' סיפא אתאן לת"ק דראב"ש דאמר כוס עושה דיחוי לחבירו.

והנה הרמב"ם (בפי"ט הי"ג ממעה"ק) פסק, דאם קבל בשני כוסות בין שנתן שניהם בחוץ או אחד בחוץ ואחד בפנים או אחד בפנים ואחד בחוץ הרי זה חייב, ובהשגות הראב"ד כתב: א"א זה אינו כלום, דאחד בפנים ואחד בחוץ בין למ"ד עושה את חבירו דחוי בין למ"ד עושה אותו שיריים שני לא חזי בפנים, וע"ש בכ"מ שנשאר ג"כ בצ"ע ע"ד הרמב"ם.

ובחדושי הגר"ח מבריסק ז"ל על הרמב"ם (שם) כתב לבאר הדברים, דהנה סוגיין הלא איירי דגמר כל המתנות בפנים ופשיטא דפטור בשני כוסות כיון דהויין דחויין ואין בהן עוד דין זריקה כלל, משא"כ הרמב"ם דקאי על מה שהקדים מתחילה דהזרק מקצת מתנות בחוץ חייב, ובוזה הוא דמחלק שפיר דבשני כוסות דהויין דחויין, וע"כ כל זמן שלא נשלמו כל המתנות כולן עוד לא נדחו וחייב על זריקתן בחוץ משא"כ בכוס אחד דחיל על גוף הדם שם שיריים ודין שפיכה ליסוד ע"כ פטור על מתנות האחרונות בחוץ.

והא דא"ר יוחנן (לעיל לח ע"ב) דשלש מתנות שבחטאת המעלה מהן בחוץ חייב, והיינו משום דעדיין ראויין הן לפנים, הוא דוקא בשני כוסות או בדם שבצואר דלית בהו דין שיריים ומעשה הזריקה לא חלה עליהן ורק דין דחויין הוא דאית בהו במה דנדחין, ממילא בזה הוא דאמרין דכיון דיש עדיין עליהן חובת ודין מתנות האחרונות ע"כ חייב על זריקתן בחוץ עכ"ד.

ובספר אור הישר האריך לתמוה בדברי הגר"ח הנ"ל. לע"ד דבריו תמוהין במה שהחליט דבכוס אחד אם נתן ממנו מתנה אחת מדם החטאת חייל על הדם הנשאר שם שיריים ודין שפיכה ליסוד, הלא התוס' בסוגיין על אתר הרגישו מהא דלעיל (לח ע"ב) דלענין חוץ הויין ג' מתנות שבחטאת כתחילתן, ודחו דלסוגיין לא משמע ליה אלא בשיריים דומיא דסיפא דשני כוסות אחד בפנים ואחד בחוץ שלא היה עושה חבירו דחוי אא"כ נתן לכולם ע"ש, הרי בהדיא דדין שיריים הוא דוקא אחרי שנתן כל הד' מתנות דומיא דדחוי דשני כוסות שהוא אחרי גמר כל המתנות.

וזהו נמי הכוונה במש"כ התוס' לעיל (לט ע"א) וביומא (ד"ט ע"ב) בקושיתם וז"ל: איך יתכן זה דלר' נחמיה שלש מתנות שבחטאת לא מעכבי ושיריים מעכבי ע"ש, הרי בע"כ שהבינו בזה הלא השיריים הם בע"כ אחרי כל המתנות, והג' מתנות הן קודם שנעשה הדם שיריים ואיך יתכן שהשיריים אחרי כל המתנות יעכבו מה דלא אשכחן כזאת בג' המתנות טרם שנעשה הדם שיריים.

כן הלא בין לב"ש בין לב"ה, גם המתנות דבחטאת שלאחר מתנה הראשונה הן מצוה מדאורייתא עכ"פ לכתחילה, ואיך נופל לאמר על דם זה שמצוה מן התורה עוד לזרוק שיחול עליו שם שיריים ודין שפיכה ליסוד כמש"כ הגאון הנ"ל ז"ל, ובע"כ כמש"כ התוס' דשם שיריים הוא רק אחרי גמר כל המתנות, ועכ"פ הי"ל להזכיר לדברי התוס'.

ועוד במש"כ דר' יוחנן דלעיל ל"ח דמחייב בחוץ על שלש מתנות שבחטאת הוא דוקא כשקבלן בשני כוסות, הלא גם במשנתנו מחלק בין קבל בכוס אחד או קבלן בשני כוסות, ומכש"כ ר' יוחנן או ר"פ דמבאר שם יש מהם כסופן איך לא היו הם גופיהו מזכירים דחויבא דחוץ הוא דוקא כשקבלן בשני כוסות, דסתמא דמילתא קבל בכוס אחד, ומש"ה גופיה מחלק במשנה בין כוס אחד לשנים.

והרמב"ם גופיה בפ"ב ה"ו מפסוה"מ שהביא להא דשלש מתנות שבחטאת כתב בזה"ל ואם נתן אחת בפנים והשלימן בחוץ חייב משום מעלה בחוץ ע"ש, הרי דלא הזכיר בזה תנאי דשני כוסות, ומשמע דהגאון הנ"ל הרגיש בזה, וכמה מן הדוחק תירוצו, דבמע"ק איירי בדם ובפסוה"מ איירי בדין מתנות האחרונות ע"ש, הלא סוף סוף פסק שם הרמב"ם בדין מתנת הדם למעשה, והי"ל להזכיר דדין זה זה הוא דוקא אם הדם היה בשני כוסות עכ"ד.

2. שערים מצויינים בהלכה

דף קיב. הא מני רבי נחמיה היא כו'. כתב

הרע"ב (כאן במשנה ח', ולעיל מ"ו) שאין

הלכה כרבי נחמיה. וגם הרמב"ם (מע"ק פ"ט

היי"ג) פסק דלא כר"נ. ובחזון נחום הקשה, הא

הוי מחלוקת ואח"כ סתם, דהלכה כסתם. וביד

דוד תירץ, כיון דבחדא מסכתא לכו"ע אין סדר

למשנה, וסתמא דלעיל דאיזהו מקומן (ריש פ"ה)

אם לא נתן לא עיכב, דלא כרבי נחמיה, דשירים

לא מעכבין, [ועיי' בתווי"ט מ"ו]. וראה גם בלקוטי

הלכות (ק"א). דאף דהוי מחלוקת ואח"כ סתם,

מ"מ איכא סתמא אחרינא בריש איזהו מקומן,

ואמרי' בסנהדרין (לד.) סתמא דרבים עדיף,

[ועיי' ש"בוב"ת דאף דסתמא דהכא הוא סתמא בתרא, ע"כ מוכח דסתמא דרבים עדיף גם מזה]. וע"ע במראה כהן (ק"א. ד"ה ולרב אדא). ואני מצאתי ביד מלאכי (ס"ו תלג ד"ה ומעתה) שתמה ע"ד החזון נחום כאן, דאגב ריהטיה לא דק, דדברי הרע"ב לאו מדיליה אינון, דבהדיא איתמר בגמ' כאן הא מני רבי נחמיה היא, וכיון דאיתפרש בגמ' דחידאה היא, תו לא שייך למימר דליהוי הלכה כסתם, [עיי' הרבה ראיות לזה מעוד מקומות, והאריך בכלל זה, ובד' החזון גופיה].

3. שערים מצויינים בהלכה

בפנים אפי' לשירים, כמו כן החטאת שנשאר אחר שחיתתו וזריקתו של הראשון, ג"כ אינו ראוי כלל בפנים, אבל בהפריש שני חטאות לאחריות, שאינו דומה לגמרי לכוס דיחוי, שהרי עכ"פ עומד לדמי עולה, אם הקריבו בחוץ חייב, והטעם כיון שדמיו עומדין לעולה, ה"ה אם הקריב לדידה גופה עולה נמי מתקבל.

הא מני רבי היא דאמר וכו'. פרש"י וה"ק תנא כו' כלומר זו שהופרשה ע"י איבוד חבירתה הוא, דכי שחיט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה בפנים פטור, דדמיא לכוס דיחוי, משום דכרבי ס"ל וכו'. ומפרש בטהרת הקדש כמו שהכוס שנעשה דיחוי אינו ראוי כלל

4. שערים מצויינים בהלכה

וכדרב הונא [א"ר] אשם שניתק לרעייה. פרש"י וקיימא לן (תמורה יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה, ונמלך בב"ד ואמרו לו ירעה וכו'. והנה לעיל (ה: ד"ה ניתק) פרש"י שאמרו לו ב"ד הוציאוהו וירעה. אמנם במס' מנחות (ד.) פרש"י ניתק לרעייה, שמסרוהו לרועה, ובכל מקום יש משמעות אחר. ועי' בדברינו לעיל (ה: ד"ה אשם).

5. תוספות על זבחים דף ה/ב

הגה"ה ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהוייתו יהא. משמע הכא דניתק לרעייה דאורייתא ותימה דבפסחים בסוף אלו דברים (דף עג.) משמע דהוי דרבנן דמפרש התם דוקא שחטו סתם דיעבד אבל לכתחלה לא גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ולא קאמר גזירה לאחר ניתוק אטו קודם ניתוק וי"ל דה"פ בהווייתו יהא קודם כפרה הלכך איכא כפרה נמי בעי ניתוק גזירה אטו לפני כפרה ור"ת לא גריס כאן ניתק אין לא ניתק לא וכן בפ"ק דמנחות (דף ד.) ולקמן ליתיה בפ' פרת חטאת (קטו:) ולא בתמורה פ' ואלו קדשים (דף יח.) ובא לפרש טעם למה הוא כשר כיון דגמירי דבאשם רועה ומפרש משום דכתיב הוא דמשמע בהווייתו יהא פירוש בהווייתו מה שסופו להיות דהיינו עולה שסופו עומד לכך כשיסתאב ויפלו דמיו לנדבה ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא דכי האי גוונא אשכחן בפ' הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טז.) דאיצטריך קרא ואיצטריך הלכתא והשתא הא דנקט בכל דוכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה לא נקט רעיה אלא לפי שתיקנוה חכמים וכי גמירי הכי גמירי כל שבחטאת מתה באשם קרב עולה דרעיה דרבנן היא:

6. שערים מצויינים בהלכה

העזרה לקרבנות וכו'. [נע"י] בזב"ח שגם הרמב"ם מודה שה"ה בשחיטה כמו שהעתיק בהלכותיו. ול"מ כעת, אך בגוף דבריו כ"ה גם בקי"ס מעה"ק פי"ט "פרה אדומה ששרפה או שחטה" כו', ומצויין ברמב"ם מהדו' פרנקל הי"ז. וראה מש"כ בטהרת הקודש בטעם שבחר רש"י יותר בגירסא "ששחטה", אף שכרוב הספרים הגירסא ששרפה, מלבד שהפסוק שהובא במשנה "ואל פתח אה"מ לא הביאו" מיירי בשחיטה, נדגבי העלאה כתיב לא

משנה פרת חטאת ששרפה חוץ מגתה. פרש"י ששחטה גרסינן, [וכן הגיה בשטמ"ק במשנה], פטור, ולא אמרינן שוחט קדשים בחוץ הוא שלא במקום מצוה וכו'. אבל התוס' גורסים ששרפה, שכן הוא ברוב ספרים, [וכ"ה בערוך], וכ"ה במשניות פרה כו', וה"ה בשחיטה וכו' [ועי' בתוס' יומא סג: ד"ה וכל]. וכ"ה בפיהמ"ש להרמב"ם, ואם שרפה חוץ למקום ההוא פסולה, ודוגמת המקום הזה לשריפתה כדוגמת

יביאנון כו' עי"ש. ועי' ברמב"ם (מעה"ק פי"ט ה"ז) דהביא הקרא האמור בהעלאה "לא יביאנו", ובמרכה"מ (שם פי"ח ה"א) שכ"ה גירסת הרמב"ם במשנה כאן [ובמקור"צ שכ"ה בנוסח המשנה שעם פיהמ"ש], ודלא כלפנינו "לא הביאו".

והנה פרת חטאת הכוונה לפרה אדומה, נעי' בפיהמ"ש וברע"ב דהיינו פרה אדומה, ונקראת פרת חטאת משום שנאמר בה "חטאת היא", והא דלא קתני פרה אדומה, או פרה סתם, כבעלמא פרה בת שתיים, עי' בקול הרמ"ז, [וככל דבריו כ' בקצרה בתפא"י], ומש"כ ע"ד בשושנים לדוד. ובמצ"ד מפרש, דזה גופה קמ"ל, דאע"ג דחטאת היא ופסולה חוץ למקומה, מ"מ אינו חייב משום שחוטי חוץ, נעי' ברדב"ז מעה"ק שם, דסד"א כיון שנקראת חטאת ליהוי כשאר קדשים. (ועי' בתוס' לעיל יז: ד"ה שרפה). ועי' בפיהמ"ש הנ"ל "דוגמת המקום הזה לשריפתה כדוגמת העזרה לקרבנות, ולפי שיעלה על הדעת שאם שרפה במק"א שהוא חייב כמו שהקריב בחוץ, הודיע אותנו שאין הדבר כן", ומוכח דסד"א דהכא יתחייב כמו בשאר איסור העלאה בחוץ. ועי' במנחת אברהם].

7. שערים מצויינים בהלכה

וכן שעיר המשתלח. יש לדקדק, הא שעיר המשתלח כתיב בקרא קודם לפרה, שהרי נכתב בפרשת אחרי מות, ומפרש בקול הרמ"ז דנקט קודם מעשה פרה, כיון שנעשה קודם,

8. שערים מצויינים בהלכה

כל שאינו ראוי לפני משכן ה' אין חייבים עליו. הקשה היראים (מ' רפא) לשיטת ריש לקיש דאמר (ב"ק עב:) אינה לשחיטה אלא לבסוף, כיון דשחט חצי סימן הו"ל מום קבוע, ואינו ראוי לפתח אהל מועד, וכשגמר השחיטה דמחייב עלה, איך חייב על שחוטי חוץ, הא כבר אינו ראוי לפתח אהל"מ, ותירץ כיון שדרך הכשר קא עביד אינו נקרא מום כל זמן שלא נגמר השחיטה. [ועי"ש בתועפ"ר דסברת היראים מוכרח, דאל"כ אין למצוא שחיטה כשירה כו']. ועי' במקור ברוך (ח"ב סי' יב-ב). ועי' בדברינו לעיל (כה: ד"ה הצורם, ל. ד"ה מי).

ומש"כ התוס' דעיקר גת ניתקן לשריפה והוא כעין גומא וכמש"כ בערוך, [וכ"ה דעת רש"י דגת היינו מקום עמוק, אף שלא פי' כתוס' דמייירי בשריפה רק בשחיטה, אמנם עי' גירסת שטמ"ק ברש"י], הנה בפיהמ"ש כתב, שתשרף על עצים מסודרים כמין גת במקום ששוחטין אותה, ומשמע דגת היינו מערכה, וכ"מ בפיהמ"ש למס' פרה (פ"ג מ"י), ושם כתב הטעם שנקרא גת, דלאחר שאחז האש המערכה דומה לגת כו' עי"ש. [נראה בפיהמ"ש מכת"י שם, ובתויו"ט שם. ועי' בראב"ד פרה פ"ד ה"א, שהשיג אהא דמבואר ברמב"ם דגת ומערכה ב' מקומות הן, ובכס"מ תמה עליו דאדרבה מבואר ברמב"ם דחרא הוא, ועי"ש במרכה"מ, ובחזו"נ פרה פ"ד מ"ב, ובאריכות בחס"ד פרה פ"ג ה"י]. ובפי' הרע"ב כאן כתב, מערכה של עצים מסודרים כמין גת, [וכ"ה ברע"ב פרה פ"ד מ"ב, אך בפ"ג מ"י כ' הרע"ב גומא כמין גת, והעיר מזה בתויו"ט שם וכאן].

ביום שהוקם המשכן, וכש"כ למ"ד דפרה אדומה נאמרה במרה [עי' ברש"י בשלח טו-כו]. ועי' בשושל"ד.

9. יד בנימין

דף קי"ב ע"ב במשנה חיזו מחוסר זמן
צבעליו הזב והזבה
והיולדת והמנורע שהקריצו חטאתם ואשמתם
בחוף פטורים, עולותיהם ושלמיהן בחוף חייצין,
פי' משום שראוי לזב צפנים נדבה.

ועי' צס' "מקדש דוד" שכ' להעיר הא מנורע
בחוף ימי ספירתו אינו ראוי להציא שום
קרבן כדאמרי' מו"ק ט"ו ע"ב, ומדברי
הרמב"ם פ"צ מציא"מ מוכח דאפי' צדיעצד
הקרבן פסול שכ' שם דהמנורע אינו משלח

קרבנותיו אצל המנודה יש בו ספק אם משלח
קרבנותיו ולפיכך אם הקריצו עליו נרצה, ומוכח
דמנורע אף צדיעצד אינו מרצה וא"כ אמאי
חייצין עליו בחוף הא אין זה פסולו בקודש,
וציזר הקשה שהרמב"ם כאלו קותר עצמו
דצפ"ד מפסוהמ"ק הלכ"ז כ' עולת נזיר עולת
יולדת עולת מנורע שהקריצין מחו"ז צבעלים
כשירים.

10. יד בנימין

שם צמשנה, והמטיצ את הנרות. פירש"י ז"ל
מדשן את המנורה צבקר, וצגמ' ממעטי'
מאשר יעלה, מה העלחה שהיא גמר עצודה
כו' לאפוקי הני שאינן גמר עצודה. ועי' ח"נ
צמשנה כאן שכ' דעל ההדלקה גופי' ודאי
חייב שהוא גמר עצודה ע"כ, ופלא לכאוי'
שלא זכר שר (מלהזכיר) דצרי התוס' סנהדרין
דף פ"צ ע"ב ד"ה והיוצק שכתבו דעל ההדלקה
פטור דלאו עצודה היא כלל.

והנה צ"תפארת ישראל" על המשניות פי'
המטיצ את הנרות היינו המדליק את
הנרות דפטור, וכבר העיר שם ע"ז בגליון
צ"דו מדברי התוס' סנהדרין הנ"ל (והיינו
דצהדלקה פטור מטעם דלאו עצודה ולא
מטעם שאינו גמר עצודה).

11. שערים מצויינים בהלכה

באריכות בחי' רבינו דוד (סנהדרין שם ד"ה והמטיב).
וע"ע בתוס' רי"ד (יומא שם ד"ה הצתה).
והנה במש"כ רש"י דהיינו מדשן, נועי' גם
ברש"י יומא יד. ד"ה ומטיב, ומנחות נ. ד"ה דכתיב, וכן
ברש"י כת"י שם פו: ד"ה ובה. וברש"י עה"ת תצוה לו-
ד"ה בהטיבו. ובהא דמוכח ברש"י כאן שדישון אינו
עבודה תמה, כ"ה גם ברש"י סנהדרין שם, ויש שהקשו
שסותר עצמו למש"כ ביומא כד: ד"ה עבודת סילוק
שדישון הוה עבודה תמה, וראה מה שפירשו בשמחת
עולם ביאמ"ק שם ה"ה, ותשו' צפע"נ וורשא סי' שז, ודבר
אברהם ח"ג סי' א ענף ו אות כד, וחזו"א מנחות סי' לו-י,
וחי' הגרי"ז ריש ה' תמור"ס, ובכתבי הגרי"ז לעיל יא. וע"ע
באריכות במנחא"ב כאן] ראיתי בתשו' הרשב"א
(ח"א סי' שט) וז"ל, אני סבור דהטבה אינה
הדלקה, אלא דישון השמן והפתילה כשמצאן
שכבו, ונתינת השמן כמדתה ופתילה חדשה, וזה
שלא כדברי הרמב"ם (תמור"מ פ"ג הי"ב) שהדלקת
הנרות היא הטבתן, נוכ"כ הרמב"ם בסה"מ מ"ע כה.
ובגוף דברי הרמב"ם שם, כבר תמהו שזה סותר למש"כ
בה' ביאמ"ק הנ"ל, לחלק בין הטבה להדלקה] כו'
עי"ש. וכבר האריכו האחרונים בשני שיטות אלו
[ועי' בלח"מ שם שמיישב דברי הרמב"ם מקושיית
הרשב"א]. אך הרמב"ן במלחמות (יומא ב:) שיטה
אחרת לו, שעבודת הטבת הנרות אינו הסרת
הפתילה והשמן, [שזה רק מכשירי עבודה וכשר בכל
כהן], אלא היא נתינת השמן והפתילה החדשה,
[ועי' ברמב"ן שבת כב:]. ועי' בטל תורה (יומא נט).
ותוה"ק (סי' נא-יא).

דף קיב: והמטיב את הנרות. פרש"י מדשן את
המנורה בבקר. ומפרש בחק נתן
דדוקא מדשן הוא דפטור משום שאינו גמר
עבודה, אבל על הדלקה שהיא גמר עבודה ודאי
חייב עליה. ואישתמיטתיה דברי התוס' (סנהדרין
פה: ד"ה והיוצק) דעל הדלקה פטור דלאו עבודה
היא כלל כדאמר' ביומא (כד:) עי"ש. וגם
מפורש ברמב"ם (ביאמ"ק פ"ט ה"ז) דבהדלקה
ליכא משום זרות, עי"ש שאם הטיב הכהן הנרות
והוציאן לחוץ מותר לזר להדליקן, ועי"ש
בכס"מ, [וכבר תמה על הח"ע באהלי יצחק סנהדרין
שם]. ומזה צ"ע גם על התפא"י (מ"ג אות כח)
שפירש המטיב, היינו הדליק שבעה נרות
במנורה בחוץ. [עי' מזה בגליון המשניות. ועי' בתשו'
חבלים בנעמים ח"ה סי' יד-ב]. ובעיקר הענין ראה

12. שערים מצויינים בהלכה

עה"ת (ויקרא א-ה), ואע"ג דגם תנופה והגשה
צריכות כהן, כבר תירץ הגור אריה דאינן
מעכבות. וכ"כ בהון עשיר. ועי' בחי' מהרי"ח
ובזבחי אפרים [ועי"ש מש"כ להעיר על תי' התוס'
חדשים]. ובמראה כהן כתב, שד' עבודות במנחות
כנגד ד' עבודות בבהמה, וקמיצה הוא כנגד
שחיטה [עי' לעיל יג: וברש"י ד"ה בשלמא], וא"כ
קומץ יתחייב בחוץ כמו השוחט, אלא דשאני
שוחט דהוא עבודה תמה דאין אחריה עבודה,
[ראה בדברינו לקמן קטו: ד"ה אף], לאפוקי קמיצה
דיש אחריה עבודה מתן כלי הולכה והקטרה,
ומשו"ה נקטיה אצל קבלה להורות שלכן
נשתנתה קמיצה משחיטה, דדמיא לקבלה בזה
שאינו עבודה תמה. ועי' בשפת אמת.

והקומץ. פי' שקמץ מנחה בחוץ. ותמה בתוס'
יו"ט (מ"ג) למה לא נשנה הקומץ אצל
העבודה של המנחות, והפסיק ביניהם במסדר
ומטיב, וא"א לומר שטעות נפל בספרים, שהרי
כ"ה גם בברייתא לקמן (קטו:), וכן העתיק
הרמב"ם (מעה"ק פי"ט ה"י), ונשאר בצ"ע. וראה
בתוס' סנהדרין פב: ד"ה המולח, אהא דנקט קודם המולח
ואח"כ המניף והמגיש, דלא דק בזה, דמליחה לאחר תנופה
והגשה. ועי' בשושנים לדוד. ובתפא"י (בועז אות א)
כתב, דהתנא נקט שלשה בבי, וכולן בדרך לא
זו אף זו, עי"ש ביאורו. ובקול הרמ"ז תירץ,
דכמו דאמרינן מקבלה ואילך מצות כהונה, ה"נ
אמרינן גבי קמיצה, ולכן דומה למקבל, וכדפרש"י

התקלה

ואנצ'ג שאון קיבן צבור בכמה, הוראת שעה היתה, אבל בקיבן חידד דכטר בור כבמה, לא עדיפ. בכורות מכתנים וכו', ואן עייש דבמה לזקן (קור) לא שפנע קן. ויט בקיבן בור (ח"צ סי כז) שג"כ הויר שטם, וגי"ש משי"כ לישפן. ונ"י דבור אברום (ח"צ סי א-ו דבורה). וואר כפי רבני חיים כו-לג) שכבר הויר ספרא זואת, ואליל העבורה פלילאל, והובא בתוס' השלם עז"ת (תולדות בכורות וק' בעבורה ציבור, ונקיבן שווערל בג"כ מבור' וק' בעבורה שג"ש שטם בשמיטס ויה עבורה כמעט בעצק (שם כו-כז) י"דן שם מזה", יש לחער דלעל ויחי שור כו-א) הלא בעצמ דיעצק כפור היה וכמיסם היה עבורה בכורות ונזקין בו כל קידשת כהונה. ונ"י גם מפורש רבה הנביד בספור שאבותם פטר הכבורה לעצקן. אך מפורש רבה משמע שגם העבורה בקרבות חידד הוא וק' בכבורות. ונ"י אורת אליה ודא ד"ה אל הנער ופגיש שמת ד"ה אמות ומשפטים ד"ה ישלה, ותמי"ש שיהת מלכות ד"ה יתקבץ. ונ"י דבורנו בספור כסור המאמר.

דקת המדרש בנזם שיש שנינו עקרה אף שלא היו בכורות, בזין שם ואברהם יצקב
ווי"ל המדרש רבה (מספר סי"ח) שבחמלה וזו הכבורה משמשין כו', כמה ששנו ברוהינו עד שלא הוקם המשיכן כו' ועבורה בכורות, ומשוחקים המשיכן ואסור הכמות ועבורה בכנים, ותדע לך שדור הכבורות מקריבים עד שלא עמד שבט של לוי כו', אד"ה וזה כבורה של עולם ובינו שקרב קרבנו כו' לכש בנר כהונה גדולה כו', והיו הכבורות משתמשין בהם. כיין שמת אדם מסר לשם והוא מסרן לחטולשלה, כשמת מחטלה מסרן לה, עמוד חן בכור והלא יפת היה כו', ומפי מזה מסרן לשם, מפני שצפנ' חן שלשלת האבות עומדת מנמו בכור והלא יפת היה כו', וזכי כהונה לו נזנה והלא לא נזנה כהונה אלא משעמר אחרן, מזה שזוא אמר "והוא כהן" מפני שזוה מקריב כהנים, מזה שזוא מסרה לאברהם, וכי אברהם היה בכור, אלא מפני שזוה צדיק נמסרה לו הכבורה והקריב כו', מה אברהם נמסרה ויצחק, עמד יצחק ומסרה

נזמים ספק איבעה עשר דף קוב:

קושיא עז"י פדומ"ש דאמ"ר עד משח"ף עקרה בכבורות, ד"י ובל' לא היה בכור

וכרא דורבא רש"י מוכריב (משפטים כו-ח) ויש לא תהיה אנקולס נהיג' ונ"י בני לזמן קטן. ויש גם תהיה אנקולס נהיג' ש' דודל תהיה תהותן, וישר ת בוכר בג"י אדם כ' הלא שזוא הויה פולחא בוכריא, ויע כיון לא אהנעו משכן ונזא, ועד כיון לא אחייהבה כהונה לאחר כו', ע"י פסדומ"ש להרמב"ם שג"ר הברא פסקא תנ"ל, שניער בג"י הם הכבורות, והסוף שעבורה עולם אנו אלא בכורות מואר ועד משיח"ה, וזמנה בדם וזכרים, הלא מפורש בחורל שהכל הברא קרבות וזוא לא היה בכור, וכוריב (בראשית ד-ו) "וישע ה' אל הנבל ואל מנחתו", ונע"י שזקשה עד מואר ד' אל הנבל ואל מנחתו", ונע"י שזקשה עד מואר דאיתא בפ"י (נח ל-ו) שנת נשנה פעל מום, וקם מו הקריב קרבות, והרי שם לא היה כבור משיח"ה (שם ה-ל), ונעלה מנמו דוכי מפורש מוכרי, הובא מוכריי כספור. מפורש כפר דני אורות שם.

י"א דקב כ"צ עקרה בכבורות ולא בקיבן יחיד, ונפ"ז קרישע ככס"ק, אך מבי' ל"ס כן

והנה נחפא"י (פ"ד אה ל') מפרש דקב עבורה קיבן צבור היה בכבורות, דוכריב "וישלה את נערי בג"י", ואכן נזכרם ונער שלח יד אה קצ' וזו מקריבין מאהרי"ד עד משיח"ה, ונ"י כהונה ג' א' עולה שיקריבו בג"י עולה ונער א' עולה וזהו, ולמ"ד דהיה עולה וזהו הויה קיבן כו', ואפי"ה היה דקב ע"י כבורות פגיש"ה ופגיש"ה תנ"ל, ובהיותו כ' שאזנה עולה וזהו היה לו שם קיבן ציבור, ונ"י מנחתו"ן, אבל קרבותו חידד היה קריבם בכמה, שזוה האבות הקריבו בכמה אף שלח היו כבורים, ונס עזי עד לחער מוכרי המדרש שכתב דני אורות (מנחתו"ן), ונ"י דבורי ל"ק"ס מובל', ונמנה הקראת מנבל, ע"י כפנס שמת בראשית ד"ה ויחבר קץ שכבר דן בזה, וגי"ש ביהמ"ס עז"ת ד"ה ובל' ונ"י כ"ס, והגלגל"ס פס"ג, גם בקרן אורה לקרות קטן: ד"ה יחיד) כוב, וזוא ותמן העבורה בכבורות, וזינו בקיבן צבור דוקא, ודודו כמו כמה בכור בשניה וזוה הויה אב"ל כל חידד שזעה להקריב א"צ בכור דוקא. ונ"כ בחור"א קמא סי טא"ם) דלא היה עבדה בכבורות אלא בקיבן צבור כמו עולה סיני, בכבורות

בחת"ס שה"ח שם ד"ה ואהב, ונמיס וחת"ס בראשית תנ"ל לענין הנבל, והוא כפלי חזרה מילות שם ובפס"י שם (עמ קטן) שזארכי בזה, וזוא הובא סבל ותי"ל וכן מ"ד המדרש תנ"ל דמיכח הובא יצקב לא היה לו דין כבור ש' שקמא, ונ"י משיח' כסמ"ר קיב"א חיד' סי קצ' סק"ה כפמה פוסקים ולענין מנח' מלוקין בור בכור ללדה ולא בור היקין, וזוא כיש שזכאנו בשם הגד"א, ונ"י בחתמק דבר ד"ס תנא), ונבין הנעין יש לעיין עד למשיח' בש"ך עז"ת (ד"ס תנא סו"ד י' כי הודיעה) הובא בילקוט ראובני: בעצם שנטל כבור י' שנים, כיין עעבורה וזהה בכורות כו', וכשתאנו בענין נטלה מום ונמה ללויים כו' עייש, וכן כפא"ר להרי"א בחוקקין (במכרי ג-כ ד"ה תחת) עייש, ולפ"ז בכור לנחלה מלוי ביון בכור לעבורה, וז"י צד' הידע מלובשטנט בעטרת צדי (דודש ט לשפ"ג ד"ה והוא"ע) שניין לזכרי חשיד', והוסף שגם מיעקב מנח' כיין שויה כפור מנחם משל לשפוטרת. ע"י דחלוי באבן.

ואם יש ואה טאדל"ר דלא תלי בפטר וזם, י"א דקום שנתקדשו כמנשים לא היה תלי דקא בכבורות

ומטו בשם הגרי"ז שזוכיח ללא תלוי בפטר וזם, כמשיח' פדומ"ש להרמב"ם תנ"ל, דער שלא נמקדשו הוליס וזהה עבורה בכבורות מאדם וראשון עד משיח"ה, והרי אדם וראשון לא היה פטר וזם, ואן מאם אין כ"ס ואה, שז"י הוא היה בכורו של עולם מפורש, וגם שלא היה אחר עמו שישעה הנחונה. וכאמת מוכרי המדרש תנ"ל וזינון הכבורה לשם ואברהם אף שלא היו כבורים, מוכח דזא לא היה תלוי אלא בצדקות וחשיבות גדולה, ולזא דוקא בכבור, וכשיכ' דלא בעינן פטר וזם, ונשיד' ונשיד' ביה ונשיד' עז"ת פ' חולות באסון אחר עייש, וזהה אחרי כממ"ק שז"ס אורות הכבורה של אבות שטם ונ"י מנחתו"ן ס"ס ופסוקי"א שם, ונמי"ש פל"ת, אנום מפורש תנ"ל מפורש שלא היה אכזרם כבור לזן כח הכבורה, ונשיכ' מפורש לענין שם שלא היה בכור כיין שפח הכבור, וק' מה מסר לה לשם, וזה מפקדן פ"א ד"ס עשה עבורה משום שזוה בכור, וגי"ש בבואר חיד"ו ש"ה גם דמח' דקמב"ן עז"ת שטם תנחול וזוא כששמה המקרא דימס תנחול, וזוא כספור כמס' ר"א כן המנכ"ס, אך יש

חוקים

לעקב, וכי יעקב בכור היה כו', באותה שעה כיין שלקח יעקב הכבורה תנחול מקריב כו', עייש עז"ר.

יון בכור לגבי עקרה א' תלוי בכבור מאב או טאב, א' משיחים, ולענין חתול אחיל בור לדה לא חתין, וזוא כיש ש"י בשם הגד"א י"א דשטם דכבור נטל י' שנים כיין דשלה העבורה מום כשתאנו)

וכרם נזכרים נסחמק, ביון עבורה בכבורות, א צור דקא שזוא הכבור מאב ואם, או אפילו בכור מאור מום, ובכבור מאם י"ל דחלוי בפטר וזם, וזוא הוליס ונזנה חותו כל פטר דזם שז"ר בישראל, ונ"י בגמ' בכורות ד'ו, ויש לחער מנשיח' בפנים יפתו (במכרי ד"ה כי ל' דכבורים מאברהם כבר קודשין ע"לזם, כמ"ש חז"ל שקודם שחוקים המשיכן וזהה עבורה בכבורים, וזינינו בכורים מאברהם, וזהה מזה רפנינו ביעקב שאמר לאבנו (ויחי סיג-ו) "ראובן בכור אחי... וחי ששת"י ונשיד' כיהמה ונלכחא), וכן מבורא להרי"א בשפוטרת (סי קמ סי"א) בבאיור דברי המג"א שם (סק) דעבורה בכבורות היינו מואר עייש' והובא דביון לעיל בחזקת המאמר, אך הצ"ע באור התורה (ל' עז: מ"ק שגמ', ונ"י) כמה דקדושת בכור לענין עבורה בכורות דזם, ונ"י קריש' ח"א חוספת משפטים, ונ"י דיטב ביפה תואר, ויכא ע"ו-ו) דמשמע נמי כן (עייש' אזה דאמור מפורש צא מזה ד' בכורות ל' אמות, וכובר קודש ואין קודש מוציא קודש כו', דכ"ס יעקב היה קודשתן משום עעבורה בכבורה כו' עייש'), ובמלאת חוקדוש (לחב"ם טולדאנו, חליות כו-לא) מבורא דכין בכור מאב וכן בכור פטר וזם שזינים תרלוין להקריב, ונפ"ז מיישכ' גם הא דיצחק מקריב, ונ"י"ש משיח' לישכ' עז"ר.

(וכ"ז מוכרי הגד"ה פלסא"ל פ' חיי שרת, הובא דבכרינו לעי ד"ה וזהה כפא"י עייש, אי יש לחער ביון דב"י אברהם יצקב, דכ"ס תנא אישתמיטות באחת שעה ר' אביהא תורוס, וגם כמה שזארי"ן לזין שם אורח הנער מביד' תנ"ל, ונשיכ' שם ליישכ' לגבי שזיה כאמת בכור כיין שזנר מטיחה ראשונה, כמשיח' רש"י (שם-ל), כי"ו מעל לשפוטרת כו', כוח כפר כ' כפושע קלום (שם-ל), אך בכור עז"ת וזהה וזי, כיין דכבורה מלוי כפטר וזם, ולאמור מומח לענין עבורה דקא, ונ"י

[illegible]

ותורו"ק, שמש"ש ברוטו. התוצאות ד"מ"ס לקושט על
שטח"ס, שמש"ש ברוטו (שטח"ס א-ג) אחרון (ני רוח אחוז)
מרים גורלה חזון ג' שנים. (וכמו בשיטת כפס
ר"ת). (כן רב"ח ב"ק (שמות כ"א) ויבד אחר מלך אחוז.
גייש פ"ס בעל"פ ר"ת. וכו' תורה אחר האמור ר"ת
למנוע כח"א. אי צי כמלכ"ש"א מנוח"ד (ני ר"ח
השליש) ש"ס בשלש חלקי. וכו' רוח ה' והעברה
ר"ח חזון כח"ס בפרט. (גייש חזון"ה)
ה' (וכמו מלכ"ש ב"מ"ד ר"ח). (וכמו מלכ"ש ב"מ"ד ר"ח)
(ג) ויבד חזון"ה אחרון שורה בפרט. (וכמו"ה)

שקנוא' היה יכול להקריא, וישיבה שיעור היה מבקש ואמן עליו. במדבר הנהיג תלמיד זכרון

[illegible]

עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בבכנים

באו לנוב וגבעון הותרו הבמות. נסתפק במקדש דוד (ס' כ-ב) אם בבמה גדולה יש מצות שמירת המקדש בכהנים ולוים, דבפי' הראב"ד

שם נאסרו הבמות וכ' הרע"ב מן הגמ' דבן נת רשאי להקטיר בבמה רק ישראל אסור לסייע. והג' רע"א ז"ל תמה על התוס' מנחות (ק"ט) בבית חוניו שהעלה עולות לשם שמים והקשו תוס' הא אסור משום שחוטין חוץ. ותירצו דהעלו בשביל ב"נ והכא אמרינן דאסור לסייע. ואפשר ליישב דאם שחט ב"נ בחוץ ואח"כ העלה ישראל בכה"ג ליכא איסור דכבר נפסל בשחיטה ושם אמרו דהעלה עולות אבל לא שחטן הוא רק נכרי. ואפשר הי' לומר דאפי' אין ראוי לפנים איסורא מיהא איכא. מיהו מתוס' כאן מוכח דליכא איסורא דהקשו אמאי דאמרי' הכא דאסור לסייע דהלא אפי' כרת איכא ע"ש. ולא תירצו דמירי בשחטו נכרי ואח"כ מסייע ישראל בהקרבה. רק דס"ל דכה"ג אפי' איסורא ליכא וא"כ כ' שפיר במנחות דלצורך ב"נ העלה כנ"ל. ואע"ג דשוחט ומעלה בחוץ חייב גם על העלאה היינו בשוחט בחוץ באיסור דע"ז כ' ואליהם תאמר במוקטרי חוץ באיסור. אבל לגבי ב"נ דשרי להו אינו בכלל זה והוי לדידן פסול יוצא כנ"ל. ושמעתי עוד סברא דשחיטת עכו"ם נבלה וממילא נפסל לפנים. וזה א"נ לע"ד דכיון דב"נ מקריב בבמה א"כ לגבי קדשים בר שחיטה נינהו ורק בחולין אינו בר זביחה אבל בקדשים הוי בר זביחה. ונראה דלמ"ד דב"נ מקריב שלמים שרי לישראל לאכול מהם כיון דלדידהו שרי שחיטתן והקרבתן כדין ולמה יהי' אסור לישראל. מיהו הלשון בגמ' לקמן (קט"ז ע"ב) משמע דלסייע בהעלאה

נמי אסור אפי' שחטו עכו"ם. דהא אורי להו איך להקטיר הבשר ע"ש. [ומוכח התם דשרי לאורויי להו אבל לסייען אסור]. מיהו י"ל דאיסור דרבנן בעלמא הוא. [ובימי חוניו עדיין לא נאסר]:

16. שערים מצויינים בהלכה

באו לירושלים נאסרו הבמות. תמה מהריעב"ץ בלחם שמים, כל השנים עד שבנה שלמה ביהמ"ק כו', היאך עשו עבודת יוה"כ, כי הזיות פר ושעיר בין הבדים היתה נעשית כמש"כ (אח"מ טז-יג) "וכסה ענן הקטורת את הכפורת", וכתב לחדש דע"כ צ"ל ששני ארונות היו, ארון אחד ללוחות שלמות, וארון שני לשבורי לוחות, [וראה במקום שמואל שער התירוצים יומא נב], ועכ"פ אחד מהם עמד שם במקום שהיתה הבמה הגדולה, [ומוכח מדבריו דס"ל דסגי בארון לשבורי לוחות כדי לקיים שם הזאות], כי אי אפשר שלא קרבו חובות שקבוע להם זמן כל אותן השנים, ואע"ג דבבית שני ודאי לא היה ארון, [ועי' בדברינו לקמן קיט. ד"ה כיון], התם הוה מקום מקודש לקודש כדאיתא במס' מנחות (כו:): דהיינו מקום הארון אף דליכא ארון. והנה יש שכתבו

17. שערים מצויינים בהלכה

דף קיג. ומתן סביב. פי' דבבמת יחיד א"צ ליתן שתי מתנות שהן ארבע, רק מתנה אחת. ונסתפק במקדש דוד (סי' כ-ג) אם יש כאן דין שפיכת שיריים, [ולכאורה כוונתו להסוברים שגם בבכור דטעון מתנה אחת יש דין שפיכת שיריים, עי' תוס' לעיל נא: ד"ה תן, משא"כ להראב"ד תמיד ל: דבאלו שטעונים רק מתנה א' ליכא שפיכת שיריים, (עי' בדברינו לעיל לז. ד"ה מנין), א"כ גם בבמה ליכא להסתפק, ועי' במקור ברוך ח"ב סוס"י כד], כיון דשפיכת שיריים בעינן על היסוד ובבמה ליכא יסוד, [עי' לקמן קכ.], ואפי' למ"ד דבבמה צריך מזבח, אך יסוד לא בעינן כדאמרינן לעיל (קח:), א"כ לא שייך שפיכת שיריים, ועי"ש מה שדחה סברא זו, ואפשר דיכול לשפוך השיריים במקום שעושה הזריקה.

18. שערים מצויינים בהלכה

ור"ח נ"ח. ע"י בפרש"י. וע"י בתש"ו חזון נחום
(ח"ב סי' מב) שדחה מכאן טענת הערל"נ
בתש"ו בנין ציון (סי' א) לענין הקרבה בזה"ז מצד
ד"לא אריח בריח נ"ח. כח"כ", שהרי הא
דמקריבין בזה"ז הוא מדין במה, [ע"ש עפ"ד
הראב"ן], וק"ל דליכא ריח נ"ח בבמה, וכבר
הבאנו זה לעיל (מו: סוד"ה לשם ריח), וע"ש
באריכות בגוף דברי הערל"נ והמסתעף.

א. יד בנימין

שם צמחנה, עד שלא הוקם המשכן היו
הצמות. ראיתי לנכון להציג כאן בקצרה
קצת דיני היתר צמה, וזמנ.

א. כל השנים שהיו ישראל צמדצד עד שהוקם
המשכן הי' זמן היתר צמות, ומשהוקם
המשכן נאסרו הצמות וכל הקרצנות צין של
יחיד צין של ליצור לא היו קריצין אלא צמזמ
שצמזמ ואל צמזמ מקום אחר.

ב. אח"כ כשנכנסו לארץ והמזמ של משה
הי' צגלגל י"ד שנה [ז' שכצשו וז' שחלקו]
הי' זמן היתר צמות עד שנצנה המשכן בשילה,
ואף שצגלגל נמי הי' אה"מ, [וכדאמרי' לקמן
קי"ח ע"צ ימי אה"מ שצגלגל כו'] מ"מ
גזיה"כ שהוא זמן היתר צמות וכדילפי' מקרא
דאיש כל הישר צעיניו יעשה עד שיצואו אל
הגולה שהוא שילה.

ג. אח"כ כשנצנה משכן שילה שוב נאסרו הצמות ולא הותר להקריב שום קרבן אלא צמזח' שצמשכן, [ועי' לקמן קי"ט ע"ז דאיכא למ"ד זו וזו (מנוחה ונחלה) ירושלים אצל בשילה הוה שריא צמות].

ד. אחר שחרב משכן שילה והי' המזבח של משה בנוב עיר הכהנים וגבעון, הי' זמן היתר צמות [ואף דגם בנוב וגבעון הי' אה"מ וכדקתני צמשה צאו לנוב וגבעון כו' ק"ק נאכלין לפני מן הקלעים, מ"מ זמן היתר צמות הוא].

ה. כשנצנה המקדש נאסרו הצמות, ולא הותר להקריב שוב קרבן אלא צמזח' שצמזרה, ופלוגמא דתנאי אי ירושלים יש אחר' היתר אחר חורבן המקדש, ופלוגמא תליא בהא דקדושה ראשונה קדשה לעת"ל דאז אין לה היתר, או לא קדשה לעת"ל, (עי' לקמן קי"ט. צרש"י ד"ה זו וזו).

ו. דיני היתר צמה הוא שכל קרבנות היחיד של נדרים ונדבות הי' קרב צממת יחיד [דהיינו שכל אחד ואחד יכול לבנות צמה לעצמו ומקריב קרבנותיו של נדר ונדבה], אצל קרבנות חובה לא הי' קרב [בזמן היתר הצמה] אף צממת ליצור דהיינו צמזח' של משה דזה נקרא צמת ליצור, ואף חובות הקצוץ להם זמן כגון עולת ראי', (עי' לקמן קי"ח. צחוס' שס), אף לר' יהודה (לקמן קי"ז) החובות אף של יחיד ואף שאין קצוץ להם זמן הי' קרב צממת ליצור יעוי"ש צסוגיא, ויש שכתבו דבחובות הקצוץ להם זמן, לגי' ספרים ישנים שצדף קי"ח. הי' קרב לכו"ע צממה גדולה ודלא כדעת רש"י וחוס', ואולם כבר כתבנו שם דזה אינו מוכרח אלא גם לגי' הספרים לא הי' קרב אף צממה גדולה יעוי"ש.

ז. הליצור אין ראשית להקריב שום קרבן צממת יחיד [אף בשעת היתר צמות], אלא

צממת ליצור והיינו צמזח' של משה שהי' בגלגל או בנוב וגבעון דזה נקרא צמת ליצור.

ח. צמזח' קרבן פסח עי' רש"י דף קי"ז.

ט. צממת ליצור הי' הליצור יכולין להקריב אף חובות שאין קצוץ להם זמן [ואף בשעת היתר צמות דאז היחידים אין יכולים להקריב חובות אף צממת ליצור], ור"ש ס"ל דאין הליצור יכולין להקריב [אף חובות הקצוץ להם זמן] אלא דוקא חובות כאלו שצמות צאים צנדר ונדבה כמו תמידין ומוספין שצאים עולה.

י. איכא פלוגמא צמשה אי יש מנחה צממה, לת"ק יש מנחה ולר' יהודה אין מנחה צממה, ועי' תוס' לקמן קי"ז ע"ז ד"ה ורצון וצדף קי"ט ע"ז שז' דלר' יהודה אין מנחה אפי' צממת ליצור, ועי' מה שהערנו צה לקמן קי"ז ע"ז צחוס' שס, ועי' עוד צמשנל"מ ריש הל' ק"פ מה שז' להעיר גם על שי' החוס', והציא מהחוס' סוטה ט"ז דמבואר מדצריהם שס דלר' יהודה שפיר קרבי מנחה צממה גדולה.

יא. צממת יחיד אין מעכצין לא קרן וכסף ויסוד וריבוע (עי' שילהי פירקין).

יב. אנו כאן קצת מדיני צמה, (ושאר הדינים הלא הם כתובים בספר דניאל להגאון "חמדת דניאל" בספרו שילהי זכאים צאריכות, אם כי לא הי' הפנאי הראוי לעי' שם בכל דבריו).

יג. צמשה כל הקדשים שהקדישן בשעת איסור הצמות והקריבן בשעת איסור הצמות צחוס' הרי אלו צמשה ול"ת, פירש"י צמשה והציאוס לה' וגו', ועי' רש"י ע"ע לשון הרע"ז והתפא"י.

ב. דף על הדף מסכת זבחים דף קיב עמוד ב

במשנה: עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות.
בספר שם משמואל (פרשת ויקהל) מבאר שאחרי שחטאו בעגל, הבכורה ניטלה מהם וניתנה להכהנים, וכפי שידוע הדבר, כל מקום שהקדושה מסתלקת משם, תיכף שורה שם רוח הטומאה, מסיבה זו צריך הבכור פדיון. ועל ידי קיום מצות פדיון הבן ונתינת חמשת השקלים אל הכהן. נתוסף בבכור רוח קדושה, במידה כזו שביכולתה להתגבר על הרוח הטומאה ולסלקה הימנו, עכ"ל ק.

ג. דף על הדף מסכת זבחים דף קיב עמוד ב

במשנה: באו לגלגל כו' באו לשילה כו' באו לנוב כו'.
בשל"ה הק' (מס' תענית דרוש מטות מסעי אות ו') אתנה בהו סימנא ונשג"ב ד' לבדו, ר"ת נו"ב ש'ילה ג'לגל, ג' בעון, ב'ית עולמים.
ובתפארת ישראל (בועז סופ"א מגילה) כתב סימן מגשן גי' - מ'דבר ג'לגל ש'ילה נו"ב ג'בעון י' ירושלים.
והרה"צ ר' שמשון רפאל הירש ז"ל בספרו עה"ת מבאר שזהו הענין מה שמשה העמיד ופרק המשכן ז' פעמים בשבעת ימי המילואים, נגד ז' טלטולים שעבר המשכן 1) במדבר 2) גלגל 3) שילה 4) נוב 5) גבעון 6-7) ירושלים ב' בתי המקדשות.